

A soproni Posch család

Sopronban sok német gyökerekkel rendelkező familia él, de már csak kevés olyan, amelynek tagjai német anyanyelvüket kicsi koruktól folyamatosan használják. Posch Paulával és Ferencel erről a családjuk nehéz, de vidám életéről beszélgettünk.

A Franciaországból menekülő hugenottákat sok más ország mellett Ausztria is befogadta. Az ide érkezők Stájerország és a mai Burgenland területén telepedtek le. A család eredetét kutatva találtak rá arra a szállra, mely szerint lehet, hogy a Poschok Franciaországból származtak. Ferenc szerint ennek valóságáról nem tudtak meggyőződni, de az állítás akár igaz is lehet. Az viszont tény, hogy Grazban több mint száz család él ezzel a vezetéknevvel.

A Poschok 1780 körül telepedtek le Sopronban. Posch Alfréd, a dédapa, fuvaros volt, s egyben a fuvarosok céhének elöljárója is. Mint ilyen, ő felelt a város összes szállítást végző szakmabelijéért. A Posch-vállalkozás a fertőrákosi kőfejtőből szállította az alapanyagot az útépitésekhez, valamint az akkoriban magasodni kezdő Szent Orsolya-rendház falaihoz is. A francia-osztrák háború idején nem csak katonákat soroztak be, hanem a lovaskocsikat is a hadvezetés rendelkezésére kellett bocsájtani. Posch Albert például azt a parancsot kapta, hogy ágyukat és muníciót szállítson Lombardiába. Állítólag nagyon rosszak voltak az utak és az időjárás sem kedvezett a gyors előrejutásnak, ezért a szállítmány jelentős késéssel érkezett meg. Nem tudni, hogy ez is hozzájárult-e az osztrákok 1859. évi solferinói vereségéhez, Posch Albertet azonban mindenesetre halálra ítélték, amit később teljes vagyonekőbzésre módosítottak.

A kilencgyerekes család így különösen nehéz anyagi körülmények közé került. Azért, hogy éhen ne haljanak, mindenkinek dolgoznia kellett. A legidősebb fiúnak, Posch Ferencnek (1863-1942) szó szerint meg kellett ragadnia a gyeplőt: tizenkét évesen ugyanis egy kölcsön lovaskocsival kezdett el szállítani. A szélesebb rokonságban példás volt az összetartás. Akiknek saját gyermekük nem volt, magukhoz vették és felnevelték Alfrédék gyerekeit. Így persze szétszóródott a család: Pestre, Bécsbe, de még annál távolabbra is kerültek a fiúk. Akkoriban a férfiaknak tizenkét évig tartott a katonai szolgálat. Posch Ferenc tizennyolc éves volt, amikor a császári és királyi hadseregbe besorozták s harminc lett, amikor leszerelhetett. Erről tanúskodik a „Végelbocsájtó levél”, az obsit (a szó a német Abschied szóból ered), amit Raguzában, a mai Dubrovnikban állítottak ki a számára. A leszármazottak ma is nagy becsben tartják az okiratot, ott függ az egyik szobájuk falán.

Posch Ferenc feleségül vette Unger Erzsébetet, aki vallását tekintve evangélikus volt. Ferenc ezért konvertált, azaz a katolikus hitről áttért az evangé-

likusra. Ettől kezdve a család további nemzedékei is evangélikus hitben nevelkedtek fel. A házasságból hat gyerek született. Egyikük beszélgetőpartnereim édesapja, Posch Ferenc (1906-1977) volt. Unger Erzsébet nagyon szerette volna, ha gyerekei diplomát szereznek. Pál Bécsben tanult az orvosi egyetemen. Az édesapa ezt nem nézte jó szemmel, mert szerinte a tanulás csak pénzt visz a háztól és semmit sem hoz, ami ez esetben sajnos igaznak bizonyult. Fia diplomával a zsebében hazajött és nem kapott állást. Az első világháborút követő trianoni döntés következtében az országtól jelentős területeket csatoltak el. Sok felsőfokú végzettséggel rendelkező érkezett az ország megmaradt területére, ám ennyi diplomást az adott körülmények között nem tudtak alkalmazni. Pált annyira elkésérítette a helyzete, hogy végül öngyilkosságba menekült.

A család a húszas évektől kezdve anyagilag gyarapodott. Vásároltak egy tízlakásos házat. Ugy gondolták, hogy a lakások bérbeadása jó megélhetési forrást jelent majd öreg napjaikra. Posch Ferenc 1938-ban nőül vette Fuchs Karolinát, aki egy szép szőlőt kapott hozományul. Az ifjú férj továbbra is fuvarosként dolgozott. Szép házuk Seltenhofer harangöntőmester műhelye mellett állt. 1945-ben bombatalálat érte mindkét épületet. Poschéknek csak egy csillárjuk és egy étkészletük maradt épen a lakásból. Szerencsére a házban maradt egy romos lakrész, ahová beköltözhetek, így legalább fedél volt a fejük felett.

1946-ban Sopronban is megkezdődött a német lakosság kitelepítése, s a Posch család is felkerült az el-távolítandók listájára. A nagyszülők napokig ültek a vonatban, arra várva, hogy Németországba szállítsák őket. A hozzátartozók minden nap „melátogatták” őket és vitték az élelmet nekik. Megérkezett azonban a hír, hogy Németországban az amerikai zóna nem tud több kitelepítettet befogadni, így a család itthon maradhatott.

Posch Paula és Ferenc

Ferencnek és Karolinának három gyermekük született: Paula, Ferenc és Károly. A háború után ez a család is sokat nélkülözött, ráadásul nekik, mint német származásúaknak megtiltották, hogy bármilyen vagyont szerezzenek. Szerencsére egy lovaskocsijuk és egy lovuk is megmaradt, az édesapa tehát újra fuvarozhatott. Családok számára szállított szénét és fát, de mivel még egy szőlőjük is volt, kuláknak nyilvánították őket. Ezért aztán élelmiszerjegyeket sem kaphattak. Mivel akkoriban cipőt is csak jegyre lehetett vásárolni, édesanyja egy suszterrel készített Paulának cipőt. A baj csak az volt, hogy fehér bőrből készült, és amikor Feri megörökölte, nagyon szégyellte, hogy fiú léte fehér cipőben kell járnia. Ezért az első nap kátrányba lépett, ami a cipő minőségén nem igazán javított, de szülőknél sem aratott egyértelmű sikert.

A „kulágyerekek” nem tanulhattak akkoriban tovább, de Paulának szerencséje volt: egy idősebb, bátor tanárnője a bizonyítványába az apja foglalko-

zása rovatba azt írta, hogy „segédmunkás”. Így biztosította számára a továbbtanulás lehetőségét.

A gyerekek négy éves korukig csak németül beszéltek, aztán amikor nővegettek, elkezdték keverni a magyart a némettel. Paula például így mondta: „Mami gehört kicsi baba”. Ferenc mesélte, hogy sokszor szenvedett gyerekkorában, amikor a társai svábnak csúfolták, ma viszont büszkén vallja meg német anyanyelvét. A gyerekek mamája súlyt fektetett arra, hogy ne csak a konyhanyelvet, hanem az irodalmi németet is megtanulják. Ezért magántanárhoz járatta őket és német könyveket adott a kezükbe. Még mindig megvan az a családi könyvtár,

ami az ötvenes éveket egy rejték helyen vészelte át, mert akkoriban megtorlás járt volna a német könyvek birtoklásáért.

Paula Sopronban az Erdőmérnöki és Faipari Egyetemen szerezte meg diplomáját s ott is maradt oktatónak. Férjével, *dr. Molnár Sándorral* három gyermekük született és öt unokájuk van. Ferenc szintén műszaki pályára ment, nagyvállalatoknál dolgozott. Felesége egy soroksári sváb lány, *Kéri Mária* lett. Ők négy gyermekkel és egy unokával büszkélkedhetnek. Károly, aki szintén műszaki végzettségű, *Szigethy Mária*t vette nőül. Két lány szülei és három unoka nagyszülei.

A Posch család büszke a német gyökereire és változatlanul ápolja a német nyelvet. Sokszor mennek át Deutschkreuzba (ma Burgenland), hogy ott egy kis-kocsmában hianz-ül beszélhessenek, ami majdnem megegyezik a soproni pounzichter nyelvjárással.

Bertalan Judit

Kedves Barátunk!

Köszönjük, hogy a Filantróp Társaság Barátság Egyesületének, mely a BARÁTSÁG című folyóirat kiadója, juttatta személyi jövedelemadójának 1%-át: **56 330 Ft**-ot. A pénzt a lap megjelentetésére fordítottuk. Kérjük, gondoljon ránk ismét, amikor 2011. évi személyi jövedelemadójának 1 százalékaról rendelkezik és kedvezményezettként a Filantróp Társaság Barátság Egyesülete adószámát:

18037511-1-43

tüntesse fel. Zárt borítékban, adóbevallásával együtt küldje meg az Adóhivatalnak. Fontos, hogy Ön a borítékon megadja nevét, lakcímét és adóazonosító jelét is.

Köszönettel és tisztelettel:

Mayer Éva
elnök